

Danuta Król
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
w Warszawie

ZEWNĘTRZNY EGZAMIN MATURALNY

Z JĘZYKA POLSKIEGO

Próba interpretacji wyników

Jest to szczegółowa i skłaniająca do refleksji analiza wyników matury z języka polskiego w województwie mazowieckim. Autorka przekonuje nas, że „nowa matura” z języka polskiego nie okazała się dla uczniów łatwa, czego się obawiano. Dostarcza różnorodnej informacji, którą nauczyciele mogą wykorzystać w procesie dydaktycznym.

Pierwsze zewnętrzne egzaminy dostarczyły nam mnóstwa rozmaitych danych. Mogą one wiele powiedzieć o uczniach, szkołach, egzaminatorach, arkuszach egzaminacyjnych... To, co z tych danych odczytujemy, zależy od pytań, jakie im stawiamy. Ja postanowiłam skupić się na pytaniu, co wyniki pisemnego egzaminu maturalnego z języka polskiego mówią o stopniu opanowania przez zdających badanych umiejętności. Przyjęłam więc założenie, że egzamin rzeczywiście sprawdził to, co miał sprawdzić, a ewentualne usterki w konstrukcji narzędzia lub błędy, które – mimo weryfikacji – mogli popełnić egzaminatorzy, nie zkształciły wyników.

W województwie mazowieckim do nowej matury przystąpiło 715 absolwentów ze 122 liceów ogólnokształcących i 2 liceów zawodowych.

Nie stanowią oni próby reprezentatywnej, ale uzyskane przez nich wyniki zewnętrznego egzaminu z języka polskiego wydają się bardzo interesujące. Przeczą niektórym popularnym w środowisku nauczycielskim wyobrażeniom, inne potwierdzają, w pewnych aspektach – zaskakują.

ŁATWOŚĆ EGZAMINU

Poloniści z liceów ogólnokształcących przeciwni nowej maturze często uzasadniali swoje stanowisko twierdzeniem, że jest ona zbyt łatwa (niektórzy w polemicznym zapale uznawali ją za właściwą dla „zawodówki”, a nie szkoły średniej). Wyniki tegorocznego egzaminu nie potwierdzają podobnego zarzutu. Współczynnik łatwości dla części na poziomie podstawowym (arkusze I i II) wyniósł 0,53. Egzamin okazał się więc średnio trudny.

Wykres 1 przedstawia łatwość zadań z obu arkuszy na poziomie podstawowym. Jako zadania z arkusza I (zawierającego dwa tematy, z których zdający miał rozwinąć pisemnie jeden) przyjęłam kryteria oceny wypracowania. Oznaczenia należy więc rozumieć następująco:

- I.1 – rozwinięcie tematu,
- I.2 – kompozycja,
- I.3 – styl,
- I.4 – język,
- I.5 – szczególne walory pracy,

II.1 do II.15 – zadania od I do 15 w arkuszu II (zawierającym test sprawdzający umiejętność czytania ze zrozumieniem).

Wykres 1

Łatwość zadań

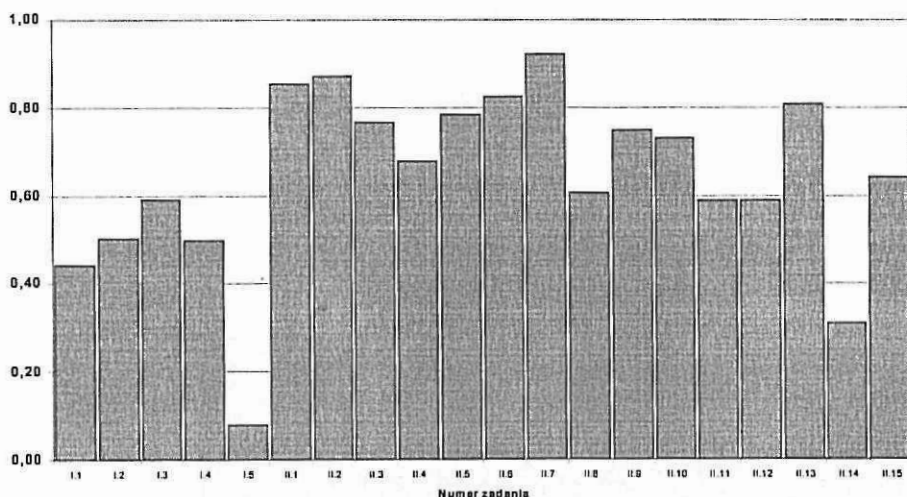

Tabela 1. Zróżnicowanie wskaźnika łatwości zadań

Wskaźnik łatwości	0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Numery zadań	I.5	I.1, II.14	I: 2, 3, 4, II: 4, 8, 11, 12, 15	II: 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 13	II.7
Interpretacja zadania	bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe

Jak wynika z powyższych danych, bardzo trudne okazało się kryterium szczególnych walorów pracy z arkusza I, co zresztą wydaje się oczywiste. Trudne było też rozwinięcie tematu wypracowania, a w arkuszu II – zadanie sprawdzające zrozumienie funkcji środków językowych użytych w tekście. Umiarkowanie trudne okazało się zadanie właściwego skomponowania pracy i posłużenia się w niej poprawną stylistycznie i językowo polszczyzną. W arkuszu II do tej grupy zadań należą przede wszystkim te, które sprawdzają rozumienie czytanego tekstu na poziomie strukturalnym (8, 12) i aspektów komunikacji (11, 15). Łatwe i bardzo łatwe są te, które sprawdzają rozumienie tekstu na poziomie znaczenia zdań, akapitu, większej części tekstu.

Podobnie wyglądają analogiczne dane dla egzaminu na poziomie rozszerzonym (czyli arkusza III, który wymagał napisania kolejnego wypracowania na jeden z dwóch tematów). Przystąpiło do niego ok. 30,5% zdających (218 osób). Współczynnik łatwości wyniósł 0,48 – arkusz III był zatem trudny. Wykres 2 przedstawia łatwość zadań z tego arkusza. Tak jak poprzednio jako zadania potraktowałam kryteria oceny wypracowania:

- 1 – rozwinięcie tematu,
- 2 – kompozycja,
- 3 – styl,
- 4 – język,
- 5 – szczególne walory pracy.

Wykres 2
Łatwość zadań

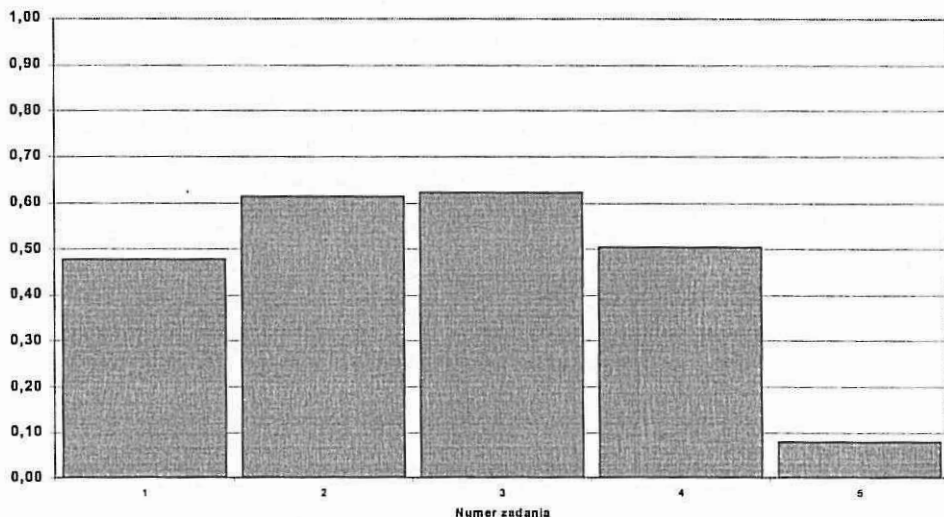

Tabela 2. Zróżnicowanie wskaźnika łatwości zadań

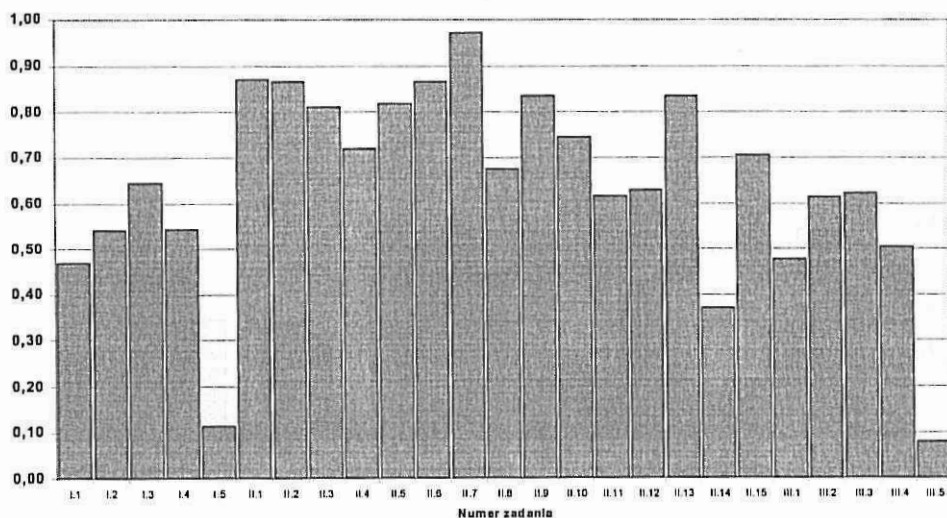
Wskaźnik łatwości	0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Numery zadań	5	1	2, 3, 4	–	–
Interpretacja zadania	bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe

Z wykresu 2 i tabeli 2 wynika, że również na poziomie rozszerzonym bardzo trudne okazało się kryterium szczególnych walorów pracy, trudne – rozwinięcie tematu, umiarkowanie trudne – właściwe skomponowanie wypracowania i posłużenie się poprawną stylistycznie i językowo polszczyzną.

Współczynnik łatwości pełnego egzaminu (arkusze I, II i III) tych zdających, którzy wybrali poziom rozszerzony, wyniósł 0,52. Kolejny wykres pokazuje łatwość zadań z wszystkich trzech arkuszy dla tych właśnie maturzystów.

Wykres 3

Łatwość zadań

Wydawałoby się, że dla osób, które zdecydowały się na poziom rozszerzony, pierwsze wypracowanie powinno być łatwiejsze niż drugie. Tymczasem, jak wynika z przedstawionych danych, tym maturzystom wypracowanie z arkusza I sprawiło niemal identyczną trudność jak wypracowanie z arkusza III.

Porównanie wykresu 3 z wykresem 1 pozwala też stwierdzić, że dla tej grupy uczniów arkusze I i II były równie łatwe lub trudne jak dla wszystkich zdających. Jeśli zadania zostały dobrze skonstruowane, oznacza to, że egzamin na poziomie rozszerzonym wybierali wcale nie najlepsi „poloniści”, tylko uczniowie przeciętni, a także słabi. Czy dlatego, że nie rozpoznawali dobrze poziomu swoich umiejętności? A może podejmując decyzję kierowali się innymi względami? Odpowiedź na podobne pytania wymaga odrębnych badań.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE UMIEJĘTNOŚĆ TWORZENIA TEKSTU WŁASNEGO – ANALIZA SPOSOBU ROZWINIĘCIA TEMATU PRZEZ UCZNIÓW

Poziom podstawowy

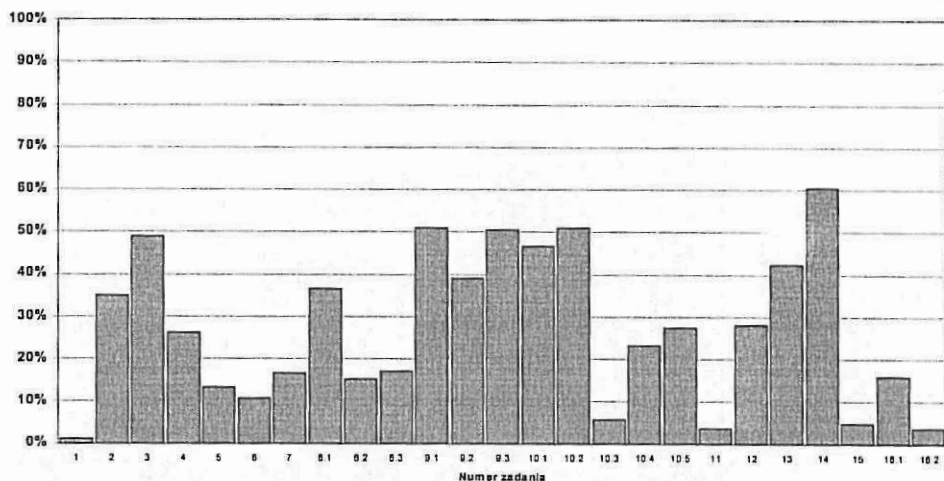
Arkusz I – temat 1

Temat ten brzmiał: „Jaka funkcję pełni *Mazurek Dąbrowskiego* w *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza? W pracy wykorzystaj znajomość utworu Józefa Wybickiego i podanych fragmentów *Pana Tadeusza*”.

O funkcji *Mazurek Dąbrowskiego* w Mickiewiczowskim poemacie pisało ok. 59% zdających. Poniższy wykres ilustruje sposób realizacji tego tematu przez abiturientów.

Wykres 4

Łatwość zadań

Poszczególne punkty w modelu rozwinięcia tematu (zadania na wykresie) dotyczą następujących umiejętności:

1-4 – analizowanie tekstu *Mazurka Dąbrowskiego*;

5-9.3 – analizowanie cytowanych fragmentów *Pana Tadeusza*;

10.1-11 – sformułowanie wniosków z dokonanej analizy;

12-14 – sformułowanie wniosków dotyczących całego tekstu na podstawie analizy fragmentów;

15 – poprawne posługiwanie się pojęciami z teorii literatury;

16.1-16.2 (na wykresie) – dostrzeżenie elementów wykraczających poza model (szczególne walory pracy).

Z wykresu wynika, że ok. 40% piszących potrafiło wskazać najważniejsze cechy tekstu *Mazurka Dąbrowskiego* (rodzimość treści i formy [zad. 2 na wykresie] oraz wiarę w zwycięstwo [zad. 3]). Co czwarta osoba zauważyła jego imperatywność (zad. 4).

Większość piszących nie umiała trafnie umiejscowić przytoczonych fragmentów *Pana Tadeusza* w całości poematu (zad. 5-7) – zrobiło to ok. 15%.

Mniej więcej co trzeci zdający poradził sobie z analizą tekstu fragmentów (zad. 8.1-9.3), co drugi przynajmniej zinterpretował emocje bohaterów towarzyszące wykonaniu *Mazurka* (zad. 9.1-9.3). Zbliżona liczba osób (czyli ok. 50%) wyciągnęła częściowe (te, które są wyraźnie zasugerowane w tekście) wnioski z przeprowadzonej analizy (zad. 10.1-10.2). Znacznie mniej osób – ok. 20% – sformułowało wnioski wymagające nieco szerszego kontekstu (dotyczącego związku utworu z historią i kulturą narodową – zad. 10.3-10.5).

Również mniej więcej co trzeci zdający poprawnie określił funkcje *Mazurka Dąbrowskiego* w całym *Panu Tadeuszu* (zad. 12-14). 60% piszących zwróciło uwagę na rolę *Mazurka* w realizacji hasła krzepienia serc (zad. 14) – był to element modelu, który pojawiał się częściej niż jakikolwiek inny.

W co szóstym wypracowaniu egzaminator dostrzegł element rozwinięcia tematu wykraczający poza model (zad. 16.1); w 16 pracach (4%) znalazło się takich elementów więcej niż jeden (zad. 16.2).

Najrzadziej pojawiały się te punkty modelu rozwinięcia tematu, które wiążą się z umiejętnością teoretycznoliterackiej analizy tekstu, tzn.: określenie kreacji podmiotu lirycznego *Mazurka* (zad. 1 – zrobiły to zaledwie 4 osoby, czyli 1% piszących), wskazanie gradacji jako nadrzędnej zasady konstrukcji przytoczonych fragmentów (zad. 11 – 16 osób, czyli 4%), poprawne posługiwanie się pojęciami z teorii literatury (zad. 15 – 20 osób, czyli 5%).

Podsumowanie

40% maturzystów, którzy z arkusza I wybrali temat 1, wykazało się znajomością i zrozumieniem tekstu hymnu narodowego, 15% – znajomością *Pana Tadeusza*; tylko ok. 30% poprawnie zanalizowało przedstawione fragmenty oraz wykazało się umiejętnością gromadzenia argumentów i wyciągania wniosków. Zdecydowana większość nie potrafiła odczytać znaczeń innych niż dosłowne i najbardziej oczywiste. Zaledwie co dwudziesty umiał zastosować teoretycznoliterackie narzędzia analizy tekstu.

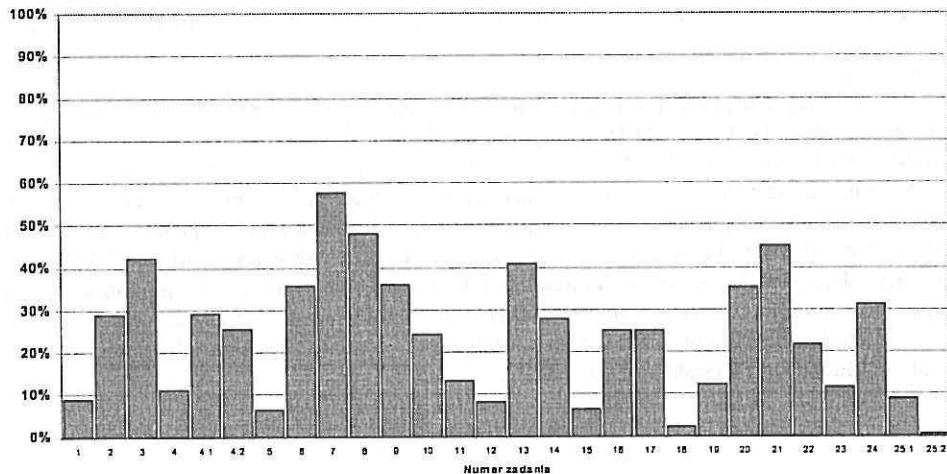
Arkusz I – temat 2

Temat brzmiał następująco: „Zanalizuj przedstawioną scenę i objaśnij, na czym polega jej dramatyzm oraz kluczowy charakter w powieści *Granica* Zofii Nalkowskiej”.

Ten temat wybrało 41% zdających. Zrealizowali go w sposób pokazany na wykresie 5.

Wykres 5

Łatwość zadań

Poszczególne punkty w modelu rozwinięcia tematu (zadania na wykresie) dotyczą następujących umiejętności:

- 1-5 – umiejscowienie przytoczonej sceny w całości powieści;
- 6-14 – analizowanie postaw bohaterów w przedstawionym fragmencie, w tym:
  - 6-10 – analizowanie postawy Zenona,
  - 11-14 – analizowanie postawy Elżbiety;
- 15-20 – objaśnienie dramatyzmu sceny, w tym:;
- 20 – wniosek z dokonanej analizy;

21-24 – na podstawie analizy fragmentu sformułowanie wniosków dotyczących znaczenia sceny w całości powieści;
25.1-25.2 (na wykresie) – dostrzeżenie elementów wykraczających poza model (szczególne walory pracy).

Z wykresu 5 wynika, że mniej niż 30% piszących potrafiło umiejscowić scenę w całości powieści (z wyjątkiem 3 punktu w modelu [zad. 3 na wykresie]: 42% zwróciło uwagę na motyw odpowiedzialności Zenona za strzały do manifestantów).

Średnio co trzeci zdający poprawnie zanalizował postawę Ziembiewicza (zad. 6-10), choć tylko 24% zauważyło cynizm bohatera (zad. 10). 58% dostrzegło, że w cytowanej scenie Zenon podejmuje próbę samoobrony (zad. 7) – był to najczęściej pojawiający się element modelu.

Wyraźnie większą trudność sprawiła piszącym analiza postawy Elżbiety. Co prawda 41% stwierdziło, że oskarża ona męża o utratę ideałów (zad. 13), ale pozostałe elementy dostrzegło 28% (zad. 14), a niektóre nawet tylko ok. 10% (zad. 11-12).

Zdający niezbyt dobrze radzili sobie także z wyjaśnieniem, na czym polega dramatyzm analizowanej sceny. 35% zauważyło go w konflikcie postaw (zad. 20), co czwarty – w uświadomieniu sobie przez Zenona swojej klęski (zad. 16-17), ok. 10% lub mniej zwróciło uwagę na inne aspekty (zad. 15, 18, 19).

Problemy sprawiło także uzasadnienie kluczowego charakteru sceny w powieści. Bliżko połowa piszących (45%) stwierdziła, że w cytowanym fragmencie w wypowiedzi bohaterki można znaleźć jedną z możliwych interpretacji tytułu utworu (zad. 21). Pozostałe elementy modelu, wymagające rozumienia związku sceny z całością dzieła, pojawiają się w co trzeciej pracy (zad. 24), co piątej (zad. 22) lub co dziesiątej (zad. 23).

9% wypracowań zawierało element rozwinięcia tematu wykraczający poza model (zad. 25.1), w dwóch pracach egzaminator znalazł więcej niż jeden taki element (zad. 25.2).

Podsumowanie:

Ok. 30% maturzystów, którzy z arkusza I wybrali temat 2, wykazało się znajomością *Granicy* Zofii Nałkowskiej (w tym tylko 10% znajomością dobrą). Średnio ok. 26% poprawnie zanalizowało przytoczony fragment. Większość z nich skupiła się na analizie elementów świata przedstawionego (postaw bohaterów), zwłaszcza tych, które – jest to moje subiektywne przypuszczenie – zwykle są eksponowane w opracowaniach, brykach i na lekcjach (Zenon). Mniej eksponowane (Elżbieta) maturzyści omawiali w pracach zdecydowanie rzadziej. Zaledwie co dziesiąty zdający wykazał się zrozumieniem fragmentu i całego utworu na poziomie organizacji. Dla wielu abiturientów samo sformułowanie tematu okazało się mało czytelne: zawierało słowa o niejasnym dla nich znaczeniu („dramatyzm”) i miało zbyt skomplikowaną składnię (pisali o „kluczowym charakterze powieści”).

Poziom rozszerzony

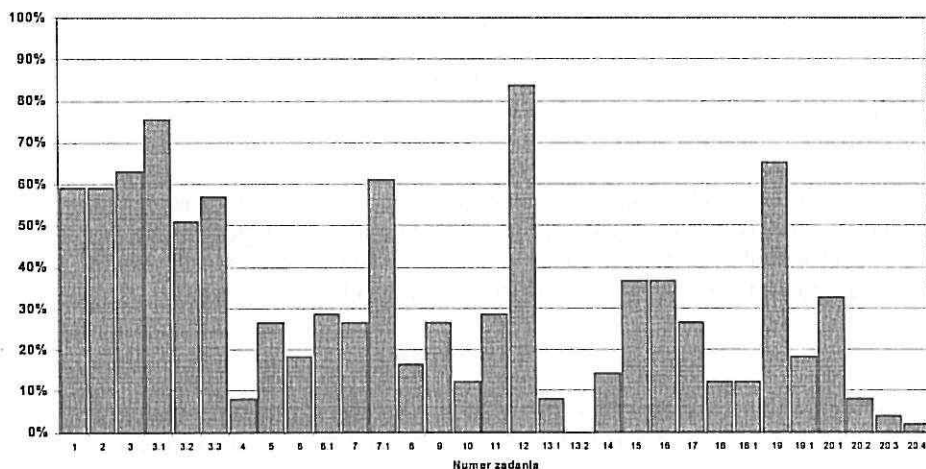
Arkusz III – temat 1

Temat ten brzmiał: „**Różne literackie wersje mitu o Narcyzie.** Owidiusz *Metamorfozy* (fragm. *Baśni o Narcyzie*), Maria Pawlikowska-Jasnorzewska *Narcyz* – analiza i interpretacja porównawcza”.

O literackich wersjach mitu o Narcyzie pisało 49 osób, czyli 22,5% maturzystów, którzy wybrali egzamin na poziomie rozszerzonym. Sposób realizacji tego tematu przedstawia wykres 6:

Wykres 6

Łatwość zadań

Poszczególne punkty w modelu rozwinięcia tematu (zadania na wykresie) dotyczą następujących umiejętności:

1-7.1 – analizowanie fragmentu *Metamorfoz* Owidiusza, w tym:

1-3.3 – analizowanie fabuły;

4-7.1 – analizowanie literackiego kształtu utworu;

8-18.1 – analizowanie wiersza Jasnorzewskiej, w tym:

8-13.2 – analizowanie reinterpretacji mitu przez poetkę,

14-18.1 – analizowanie literackiego kształtu utworu;

19-19.1 – sformułowanie wniosków z dokonanej analizy porównawczej;

20.1–20.4 (na wykresie) – dostrzeżenie elementów wykraczających poza model (szczególne walory pracy).

Z wykresu wynika, że ok. 60% piszących poprawnie zinterpretowało Owidiuszową wersję mitu (właściwie rozpoznało bohatera, wydarzenia i ideę tragicznej miłości – zad. 1-3.3), m. in. aż 76% zdających zauważyło, że *Baśń o Narcyzie* przedstawia miłość niemożliwą do spełnienia (zad. 3.1).

Znacznie, bo o połowę, mniej osób – średnio 28% – poradziło sobie z analizą literackiego kształtu cytowanego fragmentu (zad. 4-7.1). Co prawda 61% wskazało przynajmniej jedną cechę stylu utworu (zad. 7.1), ale tylko 27% potrafiło ją sfunkcjonalizować (zad. 6.1-7). Jedynie 8% zwróciło uwagę na epickość utworu (zad. 4), ważną w zestawieniu z lirycznym charakterem wiersza Jasnorzewskiej.

Narcyz polskiej poetki okazał się trudniejszy do analizy. Wprawdzie główną ideę utworu odczytała zdecydowana większość piszących: 83% (zad. 12 – składnik modelu, który pojawiał się najczęściej ze wszystkich), ale na pozostałe elementy zwróciło uwagę średnio ok. 16% zdających, czyli co szósty (zad. 8-11, 13.1-13.2). Szczególnie kłopotliwe było znalezienie kontekstów interpretacyjnych: 8% zdających przywołało w tej funkcji teorię psychoanalizy (zad. 13.1), inne konteksty nie pojawiły się w ogóle (zad. 13.2).

Średnio 23% piszących zanalizowało kształt literacki wiersza Jasnorzewskiej (zad. 14-18.1). Określenie rodzaju literackiego (zad. 14) okazało się kryterium o ujemnej mocy różniującej. Być może oznacza to, że wśród osób, które zwróciły uwagę na liryczny charakter

utworu (zrobiło to 14% piszących), część posłużyła się pojęciem „liryka” w sposób mechaniczny.

Dwie trzecie piszących wyciągnęły wnioski z dokonanego porównania (zad. 19), mniej niż jedna piąta – 18% – pogłębiła je (zad. 19.1)

Co trzecie wypracowanie zawierało element wykraczający poza model rozwinięcia tematu (zad. 20.1), w czterech (8%) egzaminator znalazł dwa takie elementy (zad. 20.2), w dwóch – trzy (zad. 20.3), w jednym – cztery (zad. 20.4).

Podsumowanie:

Ok. dwóch trzecich maturzystów, którzy z arkusza III wybrali temat 1, wykazało się umiejętnością interpretowania świata przedstawionego i odczytania głównej idei utworu oraz formułowania wniosków z przeprowadzonej analizy porównawczej dwóch tekstów poetyckich. Mniej niż jedna trzecia potrafiła zanalizować literacki kształt wiersza.

Arkusz III – temat 2

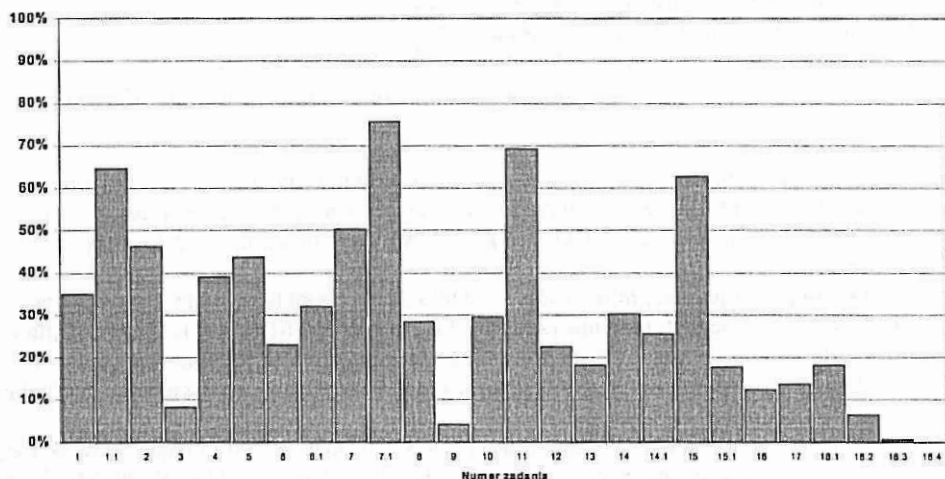
Spośród 218 osób, które zdecydowały się na zdawanie egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym, 169, czyli 77,5%, wybrało z arkusza III temat 2.

Brzmiał on następująco: „**Dwie lekcje łaciny.** Porównaj sposoby ich przedstawienia we fragmentach *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza i *Lekcji łaciny* Zbigniewa Herberta”.

Sposób rozwinięcia tego tematu przez abiturientów ilustruje wykres 7.

Wykres 7

Łatwość zadań

Poszczególne punkty w modelu (zadania na wykresie) dotyczą następujących umiejętności:

1-6.1 – analizowanie fragmentu *Ferdydurke*, w tym:

1-5 – analizowanie postaci bohaterów sceny,

6-6.1 – analizowanie językowych sposobów realizacji groteski;

7- 14.1 – analizowanie *Lekcji łaciny* Herberta, w tym:
7-13 – analizowanie postaci bohaterów wspomnienia,
14-14.1 – analizowanie konwencji wspomnienia;
15-17 – posumowanie dokonanej analizy porównawczej, w tym:
15-15.1 – sformułowanie wniosków,
16-17 – zinterpretowanie puenty analizowanych tekstów;
18.1-18.4 (na wykresie) – dostrzeżenie elementów wykraczających poza model (szczególne walory pracy).

Z wykresu wynika, że ok. 45% piszących poprawnie zinterpretowało obraz bohaterów i relacji między nimi przedstawiony w cytowanych fragmentach (zad. 1-5, 7-11, 13-14.1). Dotyczy to zwłaszcza postaci nauczycieli, zanalizowanych przez ponad dwie trzecie zdających (zad. 1.1, 7, 7.1, 11). Średnio co czwarty maturzysta poradził sobie z analizą językowych środków kreacji (zad. 6, 6.1, 12), co ósmy dostrzegł rolę puenty w obu tekstach (zad. 16-17).

63% abiturientów sformułowało wnioski z dokonanej analizy porównawczej (zad. 15), ale tylko 18% – pogłębiło je (zad.15.1).

Interesujące jest, które składniki modelu w pracach pojawiły się najrzadziej. Tylko 14 osób (8%), pisząc o *Ferdynandzie*, zauważyło kontrast między rangą przywołanego przez łacinnika dzieła a sprawą, w której miało być argumentem (zad. 3). Czy to znaczy, że pozostali nie potrafili się domyślić, o jakim tekście mowa? Jeszcze mniej, bo zaledwie 7 osób zwróciło uwagę na to, że wspomniany w *Lekcji łaciny* nauczyciel nie tolerował oszustwa (zad. 9). Czyżby dla pozostałych wymóg uczciwości nie miał znaczenia?

W 31 wypracowaniach (18%) egzaminator znalazł element wykraczający poza model rozwinięcia tematu (zad.18.1), w 11 (7%) – dwa takie elementy (zad. 18.2), w 1 – trzy (zad. 18.3).

Podsumowanie:

Ok. połowy maturzystów, którzy z arkusza III wybrali temat 2, wykazało się umiejętnością interpretowania świata przedstawionego w utworze prozatorskim. Tylko jedna czwarta potrafiła zanalizować literackie środki jego kreacji.

EGZAMIN ZEWNĘTRZNY A WYNIKI EGZAMINU WEWNĘTRZNEGO

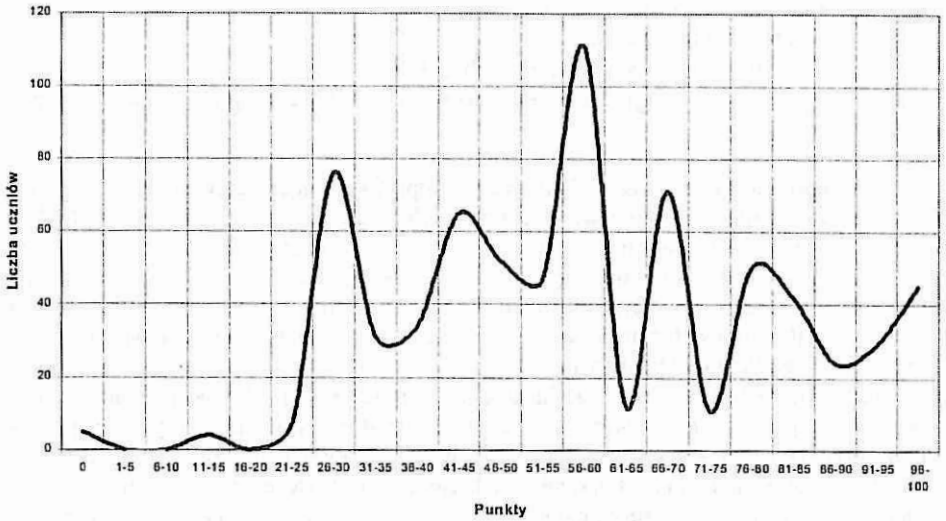
Pełna analiza statystyczna wyników egzaminu wewnętrznego z języka polskiego w województwie mazowieckim nie została dokonana z powodu braku danych. Szkoły miały obowiązek dostarczyć OKE jedynie zbiorcze protokoły egzaminu, zawierające informacje o sumie punktów uzyskanej przez każdego zdającego, bez rozbicia na poszczególne kryteria oceny.

Z protokołów tych wynika, że spośród 715 zdających 4 osoby otrzymały minimalną liczbę punktów, czyli 0, a 45 osób – maksymalną, czyli 100. Średnia wyniosła 58, 97 punktów, a mediana i modalna – 60. Współczynnik łatwości p 0,59 świadczy, że egzamin ustny okazał się również średnio trudny.

Rozkład wyników jest nieregularny, co ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8

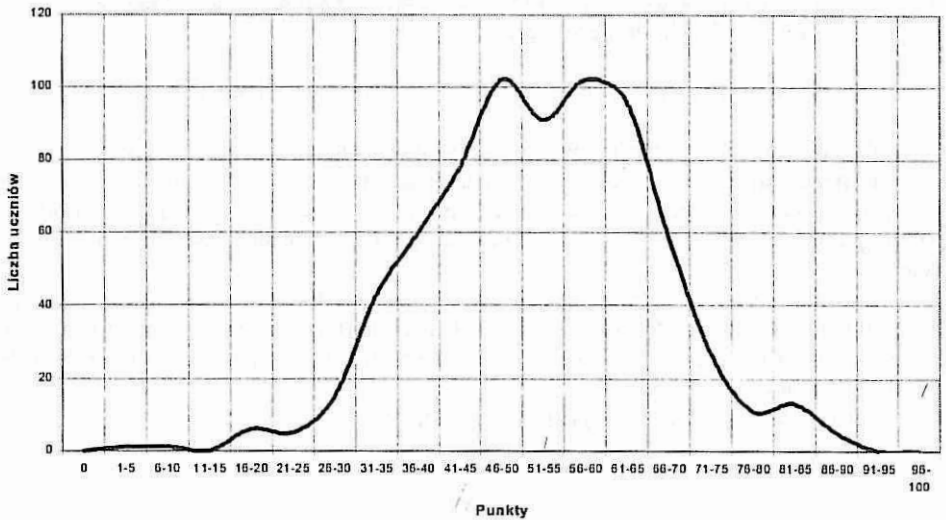
Linowy wykres częstości wyników w przedziałach co 5p.

A oto rozkład wyników egzaminu zewnętrznego na poziomie podstawowym, jak widać – zbliżony do prawidłowego.

Wykres 9

Linowy wykres częstości wyników w przedziałach co 5p.

Zaskakująca jest różnica między wykresem 8 a wykresem 9. Oba pokazują przecież wyniki tych samych uczniów. Trudno bez dodatkowych badań poprawnie zinterpretować to zjawisko. Czy wynika ono z różnic między kryteriami oceny? Może te dotyczące egzaminu wewnętrznego są mniej precyzyjne od stosowanych przy ocenie egzaminu zewnętrznego? A może przyczyną są różnice w zachowaniach egzaminatorów?

Egzaminatorzy oceniający prace pisemne przed przystąpieniem do właściwego sprawdzania przetrenowali uzgodnione przez CKE i osiem komisji okręgowych zasady stosowania modeli odpowiedzi i schematów punktowania, przygotowanych dla tego konkretnego egzaminu. Potem przez dwa dni pracowali w dwóch 20-osobowych grupach pod kierunkiem przewodniczących zespołów, wszyscy w jednym miejscu – w wynajętych do tego celu salach. Wątpliwości były rozstrzygane na bieżąco. Ponadto przewodniczący zespołów weryfikowali sposób oceniania każdego egzaminatora, analizując wybrane losowo prace.

Natomiast egzamin ustny (wewnętrzny) oceniały zespoły, których członkowie niekoniecznie musieli mieć uprawnienia egzaminatora egzaminu maturalnego. Wymagano tego jedynie od przewodniczących szkolnych przedmiotowych zespołów egzaminacyjnych, ale oni z kolei nie musieli być polonistami – mogli być nauczycielami przedmiotu pokrewnego.

WNIOSKI I UWAGI

- Z danych statystycznych wynika, że egzamin maturalny z języka polskiego w r. 2002, pierwszy w nowej formule, okazał się umiarkowanie trudny we wszystkich częściach.
- Uczniowskie odpowiedzi na pytania z arkusza II sugerują, że spośród abiturientów, którzy w roku szkolnym 2001/2002 wybrali nową maturę, tylko co trzeci rozumie funkcję środków językowych użytych w tekście popularnonaukowym, a aż co trzeci nie rozumie kompozycji takiego tekstu ani wpisanej wewnątrz sytuacji komunikacyjnej (czyli tego, kto, do kogo i w jakim celu mówi).
- Analiza sposobu rozwinięcia tematów wypracowań dowodzi, że ta grupa absolwentów w niewielkim stopniu opanowała umiejętność rozumienia tekstu literackiego i interpretowania go. Średnio co trzeci potrafi poprawnie opisać świat przedstawiony w utworze i odczytać podstawowe jego znaczenia. Tylko co dziesiąty umie zanalizować literackie środki wyrazu i rozumie ich funkcje.
- Maturzyści najchętniej odtwarzają poznane informacje; nie mają nawyku ich przetwarzania ani tworzenia nowych: interpretując utwór omówiony w szkole, bardziej niż na tekście skupiają się tym, co o nim usłyszeli na lekcjach.
- Niestety, potwierdza się powszechna wśród polonistów opinia, że uczniowie nie czytają obowiązkowych lektur.
- Wyniki egzaminu wewnętrznego sprawiają wrażenie bardzo subiektywnych.
- Jednym z dowodów wartości oceniania zewnętrznego może być wartość informacji, jakie są dzięki niemu możliwe do zdobycia.

Danuta Król